

HE 95/2025 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain 4 §:n ja liitteen muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annettua lakia.

Viinin ja muiden käymisteitse valmistettujen alkoholijuomien valmisteveroa korotettaisiin keskimäärin noin yhdeksällä prosentilla. Korotus kohdistettaisiin alkoholipitoisuudeltaan yli 2,8-tilavuusprosenttisiin juomiin.

Lisäksi ehdotetaan, että alkoholi- ja alkoholijuomaverot sidottaisiin kaikkien juomaryhmien osalta pysyvästi yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksin toteutuneisiin muutoksiin. Esityksen mukaan Verohallinto vahvistaisi suoritettavan veron määrän vuosittain siten kuin alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetussa laissa tarkkarajaisesti säädettäisiin.

Yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksin kehityksen mukainen veromuutos olisi 1,4 prosenttia vuonna 2026. Vuosille 2026 ja 2027 aiemmin vahvistettu väkevien alkoholijuomien ennustetun kuluttajahintaindeksin kehityksen mukainen veronkorotus kumottaisiin.

Yli 2,8 tilavuusprosenttia alkoholia sisältävien viinin ja muiden käymisteitse valmistettujen juomien hinnat nousisivat ehdotettujen veronkorotusten seurauksena keskimäärin noin kolmella prosentilla vuonna 2026. Muiden juomaryhmien hinnat nousisivat vuonna 2026 keskimäärin noin puolella prosentilla.

Ehdotetut veromuutokset kasvattaisivat alkoholiveron tuottoa vuositasolla noin 38 miljoonalla eurolla vuodesta 2026.

Esitys liittyy valtion vuoden 2026 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2026.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	3
2 Nykytila ja sen arviointi	3
2.1 Lainsäädäntö	3
2.2 Käytäntö	9
3 Tavoitteet	11
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	11
4.1 Keskeiset ehdotukset	11
4.2 Pääasialliset vaikutukset	13
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	16
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset	16
5.2 Valmisteverojen indeksointi Ruotsissa ja Tanskassa	17
6 Lausuntopalaute	18
7 Säännöskohtaiset perustelut	19
8 Lakia alemman asteinen sääntely	21
9 Voimaantulo	21
10 Suhde muihin esityksiin	21
10.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä	21
10.2 Suhde talousarvioesitykseen	22
11 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	22
LAKIEHDOTUS	24
Laki alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain 4 §:n ja liitteen muuttamisesta	24
LIITE	25
LIITE	27
RINNAKKAISTEKSTI	27
Laki alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain 4 §:n ja liitteen muuttamisesta	27

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Pääministeri Petteri Orpon hallitus päätti maaliskuussa 2025, että viinin valmisteveroa korotetaan yhtenä toimenpiteenä korvaamaan makeisten ja suklaan arvonlisäveron korottamatta jättämisestä seurannutta vajetta valtion verotuloihin. Hallitus linjasi, että korotus koskee viinejä ja niin sanottuja muita käymisteitse valmistettuja alkoholijuomia. Veronkorotuksen tavoiteltu vaikutus alkoholiverotuottoon on 24 miljoonaa euroa.

Huhtikuun 2025 puoliväliriihessä hallitus päätti lisäksi, että alkoholivero indeksoidaan aikaisemmin päätetyt väkevien alkoholijuomien korotukset huomioiden (Valtiovarainministeriön julkaisuja 2025:16).

1.2 Valmistelu

Esitys on valmisteltu valtiovarainministeriössä.

Esitysluonnos oli lausuntokierroksella 27.6.–20.8.2025. Lausuntoa pyydettiin esityksen kannalta keskeisiltä ministeriöiltä, viranomaisilta, elinkeinoelämältä ja muilta sidosryhmiltä, yhteensä 25 taholta, minkä lisäksi myös muilla oli mahdollisuus antaa esitysluonnoksesta lausuntonsa. Lausuntopyyntö julkaistiin Lausuntopalvelu.fi-palvelussa sekä valtiovarainministeriön julkisella verkkosivulla.

Lausuntopyyntö, lausuntotiivistelmä ja saadut lausunnot ovat nähtävillä julkisessa palvelussa osoitteessa <https://valtioneuvosto.fi/hankkeet/tunnuksella> [VM056:00/2025](https://valtioneuvosto.fi/hankkeet/tunnuksella).

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Lainsäädäntö

EU:n alkoholiverolainsäädäntö

Alkoholivero on yksi Euroopan unionissa yhdenmukaistetuista veroista, mikä tarkoittaa, että veron rakenteesta ja vähimmäismääristä säädetään EU:n lainsäädännössä. Alkoholien ja alkoholijuomien valmisteverojen rakenteiden yhdenmukaistamisesta annetussa neuvoston direktiivissä 92/83/ETY, jäljempänä *rakennedirektiivi*, säädetään alkoholiverotuksen rakenteesta, verotettavista tuotteista ja niiden määrittämisestä. Alkoholijuomiin sovellettavista vähimmäisvalmisteveroista säädetään alkoholien ja alkoholijuomien valmisteverojen määrien lähentämisestä annetussa neuvoston direktiivissä 92/84/ETY, jäljempänä *verotasodirektiivi*.

Alkoholijuomat jaetaan rakennedirektiivissä viiteen juomaryhmään: olueen, viineihin, muihin käymisteitse valmistettuihin alkoholijuomiin, välituotteisiin ja etyylialkoholiin. Juomaryhmät määritellään rakennedirektiivissä tariffi- ja tilastonimikkeistöstä ja yhteisestä tullitariffista annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2658/87 liitteen I muuttamisesta annetun komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2018/1602, jäljempänä *tullitariffi*, nimikkeiden avulla. Rakennedirektiivin mukaan viinin, muiden käymisteitse valmistettujen juomien sekä välituotteiden vero on määrättävä lopputuotteen määrän perusteella, kun taas oluelle ja etyylialkoholille vero on laskettava sataprosenttisen alkoholien määrän perusteella. Oluen vero

voidaan vaihtoehtoisesti määrätä platoastetta kohti. Rakennedirektiivissä säädetään lisäksi juomaryhmittäin, millaiset veroporrastukset ovat mahdollisia ja millaisia veronalennuksia tai verovapautuksia jäsenvaltioiden tulee tai on mahdollista halutessaan myöntää. Direktiivistä poikkeavat kansalliset veron määrittämisen perusteet, veroporrastukset ja verovapaudet eivät ole sallittuja.

Rakennedirektiivin mukaan jäsenvaltiot voivat halutessaan myöntää tietyin ehdoin pienille riippumattomille alkoholijuomien valmistajille alennusta valmisteverosta enintään 50 prosenttia tavanomaisen veron määrästä. Lisäksi jäsenvaltioilla on mahdollisuus soveltaa enintään 3,5 tilavuusprosenttia alkoholia sisältävään olueen alempaa verotasoa kuin sitä vahvempaan olueen. Viinien ja muiden käymisteitse valmistettujen juomien osalta jäsenvaltiot voivat soveltaa alennettuja verokantoja alkoholipitoisuudeltaan enintään 8,5 tilavuusprosenttisiin juomiin.

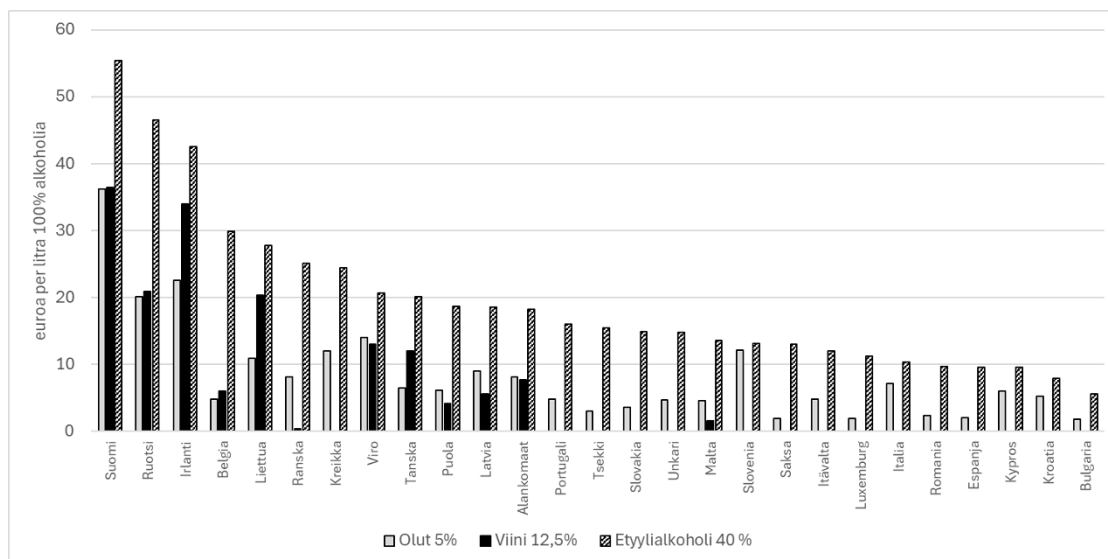
Jäsenvaltiot voivat kansallisesti määritellä verotasot, mutta niiden on oltava vähintään verotasodirektiivissä määriteltyjen juomaryhmittäisten vähimmäisverojen suuruisia. Vähimmäisverotasojen yksikkönä käytetään direktiivissä euroa hehtolitraa kohti, mikä tarkoittaa samaa kuin senttiä litraa kohti. Oluen valmisteveron vähimmäismäärä on vaihtoehtoisesti joko 0,748 euroa lopputuotteen hehtolitralla platoastetta kohti tai 1,87 euroa lopputuotteen hehtolitralla alkoholiprosenttia kohti. Kuohumattomalle viinille ja kuohuviinille säädetty valmisteveron vähimmäismäärä on nolla euroa hehtolitralla tuotetta. Muiden käymisteitse valmistettujen juomien vähimmäisvero on viiniä vastaavasti nolla euroa. Välituotteille säädetty vastaava vähimmäismäärä on 45 euroa. Etyylialkoholin valmisteveron vähimmäismäärä on 550 euroa hehtolitralla sataprosenttista alkoholia.

Verotasodirektiivissä ei sinänsä vaadita, että jäsenvaltioiden tulisi asettaa eri juomaryhmille verot siten, että kutakin etyylialkoholiprosenttia verotettaisiin yhtäläisin perustein. Kansallisia verotasoja säädetäessä on kuitenkin otettava huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 110 artiklan määräykset. Jäsenvaltiot eivät saa määrätä muiden jäsenvaltioiden tuotteille korkeampia välittömiä tai välillisiä sisäisiä maksuja kuin ne välittömästi tai välillisesti määräävät samanlaisille kotimaisille tuotteille. Jäsenvaltiot eivät liioin saa määrätä muiden jäsenvaltioiden tuotteille sellaisia sisäisiä maksuja, joilla välillisesti suojellaan muuta tuotantoa. Käytännössä syrjimättömyysvaatimus on tullut esille oluen ja viinin välillä silloin, kun vain toinen niistä on pääosin kotimaista alkuperää.

Vaikka alkoholiverotus on unionissa yhdenmukaistettu, alkoholiverotuksen taso vaihtelee EU:n jäsenvaltioiden välillä huomattavasti. Edellä mainitut vähimmäisverotasot ovat matalia eikä niihin ole tehty edes nimellisiä korotuksia sen jälkeen, kun verotasodirektiivi säädettiin vuonna 1992.

Alla olevassa kuviossa 1 on esitetty EU:n jäsenvaltioiden verotasot eräiden alkoholijuomien osalta vuoden 2025 alussa sataprosenttista alkoholilitraa kohti. Kuten kuviosta nähdään, alkoholijuomien verotus eroaa kaikissa jäsenvaltioissa merkittävästi toisistaan valmistustavan mukaan. Etyylialkoholijuomaryhmän juomia verotetaan tyypillisesti kireämmin kuin viiniä ja olutta. Reilu puolet EU:n jäsenvaltioista ei verota lainkaan viiniä, ja useissa jäsenvaltioissa oluen alkoholivero on matala. Kuviosta nähdään myös, että alkoholin verotus on selvästi kireintä Suomessa.

Kuvio 1. EU:n jäsenvaltioiden eräiden alkoholijuomien verotasot vuoden 2025 alussa, euroa litralta sataprosenttista alkoholia

Lähde: Euroopan komission "Taxes in Europe" -tietokanta

Euroopan komissio käynnisti vuonna 2022 verotasodirektiivin toimivuuden arvioinnin. Arvioinnissa tarkastellaan, ovatko alkoholijuomien valmisteverotaset edistäneet EU:n sisämarkkinoiden moitteetonta toimintaa. Arviointi käynnistyi julkisella kuulemisella keväällä 2022, minkä jälkeen asian etenemisestä ei ole tullut tietoa. Alkoholiverotukseen liittyy myös kaksi muuta komissiossa vireillä olevaa selvitystä, jotka kohdistuvat valmisteveroja koskevasta yleisestä järjestelmästä (uudelleenlaadittu) annetun neuvoston direktiivin (EU) 2020/262, jäljempänä *valmisteverotusdirektiivi*, säännöksiin. Ensimmäinen koskee valmisteveron alaisten tuotteiden etämyyntimenettelyä ja toinen matkailijoiden mukanaan tuomaa alkoholia, jäljempänä *matkustajatuonti*. Jälkimmäisestä komission oli tarkoitus antaa direktiivin muutosehdotus vuoden 2021 lopussa. Direktiiviehdotusta ei ole annettu.

Alkoholijuomien verotusta koskevat kansalliset säännökset

Alkoholin ja alkoholijuomien valmisteverotuksesta säädetään kansallisesti alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetussa laissa (1471/1994), jäljempänä *alkoholiverolaki*. Laissa alkoholijuomalla tarkoitetaan nautittavaksi tarkoitettua juomaa, joka sisältää yli 1,2 tilavuusprosenttia etyylialkoholia. Olut katsotaan kuitenkin alkoholijuomaksi silloin kun se sisältää yli 0,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia. Juomaryhmät määritellään laissa tullitariffin nimikkeiden ja sanallisten tarkennusten avulla. Juomaryhmät jaetaan laissa edelleen tuoteryhmiin alkoholipitoisuuden perusteella. Alkoholista ja alkoholijuomista on suoritettava veroa lain liitteen verotaulukon mukaisesti.

Oluella tarkoitetaan alkoholiverolaissa sekä tullitariffin nimikkeeseen 2203 kuuluvaa mallasjuomaa että nimikkeeseen 2206 kuuluvaa oluen ja alkoholittoman juoman sekoitusta, joiden alkoholipitoisuus on yli 0,5 tilavuusprosenttia. Olutta verotetaan juoman etyylialkoholipitoisuuteen perustuen. Verotasoja on kaksi: alempi taso yli 0,5 mutta enintään 3,5 tilavuusprosenttia alkoholia sisältävälle oluelle ja ylempi alkoholipitoisuudeltaan yli 3,5-tilavuusprosenttiselle oluelle. Pienten riippumattomien panimoiden alkoholijuomaveroa on alennettu 10–50 prosentilla oluen vuosittaisesta tuotantomäärästä riippuen.

Alkoholiverolaissa erotetaan toisistaan viini ja muu käymisteitse valmistettu juoma. Viininä verotetaan rypäleestä valmistettu viini, joka on valmistettu ilman väkevöintiä eikä sisällä lisättyä etyylialkoholia. Muuna käymisteitse valmistettuna juomana pidetään sellaista käymisteitse valmistettua juomaa, joka ei ole viiniä tai olutta eikä sisällä lisättyä etyylialkoholia ja jonka alkoholipitoisuus on enintään 15 tilavuusprosenttia. Tällaisia juomia ovat esimerkiksi siideri, käymispohjaista alkoholia sisältävät long drink -juomat ja marjaviinit. Lisäksi muuna käymisteitse valmistettuna juomana pidetään sellaista käymisteitse valmistettua juomaa, joka ei ole viiniä tai olutta ja jonka alkoholipitoisuus on yli 1,2 mutta enintään 8,5 tilavuusprosenttia ja joka sisältää lisättyä etyylialkoholia. Viinin ja muiden käymisteitse valmistettujen alkoholijuomien valmistevero määräytyy litralta valmista tuotetta. Viinille ja muille käymisteitse valmistetuille alkoholijuomille on alkoholiverolaissa viisi alkoholipitoisuuteen perustuvaa verotaso.

Käymisteitse valmistetut tuotteet, jotka eivät täytä oluen, viinin tai muun käymisteitse valmistetun juoman määritelmää ja jotka ovat vahvuudeltaan enintään 22 tilavuusprosenttisia verotetaan välituotteina. Välituotteita ovat esimerkiksi väkevöidyt viinit ja tietyt juomasekoitukset. Yli 1,2 mutta enintään 15 tilavuusprosenttia alkoholia sisältävistä välituotteista kannetaan alempaa veroa kuin yli 15 mutta enintään 22 tilavuusprosenttisista juomista. Välituotteiden vero määräytyy litralta valmista alkoholijuomaa.

Etyylialkoholijuomaryhmän tuotteista kannetaan veroa juoman etyylialkoholipitoisuuden perusteella. Etyylialkoholina verotetaan tullitariffin nimikkeeseen 2208 kuuluvat väkevät alkoholijuomat, kuten vodka, konjakki, viski ja liköörit, sekä miedommat juomasekoitukset, kuten long drink -juomat, joita ei ole valmistettu käymisteitse. Nimikkeen 2208 juomilla on kolme verotaso siten, että alinta veroa kannetaan yli 1,2 mutta enintään 2,8 tilavuusprosenttia alkoholia sisältävistä juomista, korkeampaa veroa yli 2,8- mutta enintään 10-tilavuusprosenttisista juomista ja korkeinta veroa näitä vahvemmista juomista.

Etyylialkoholina verotetaan myös muita tuotteita kuin nimikkeen 2208 juomia. Näitä ovat muun muassa yli 80-tilavuusprosenttinen etyylialkoholi sekä sellaiset rypäle- ja hedelmäviinipohjaiset juomat, joiden alkoholipitoisuus on yli 22 tilavuusprosenttia. Näiden tuotteiden verotaso on vastaava kuin vahvimilla nimikkeen 2208 juomilla.

Alla olevasta taulukosta ilmenevät alkoholijuomien vuoden 2025 alussa voimassa olevat verotasot tuoteryhmittäin. Välituotteiden ja etyylialkoholijuomaryhmän vahvimpien juomien tuoteryhmille on laissa lisäksi vahvistettu vuosien 2026 ja 2027 alusta voimaan tulevat korotetut verotasot.

Taulukko 1. Alkoholiveron 1.1.2025 voimassa olevat verotasot tuoteryhmittäin

Etyylialkoholipitoisuus tilavuusprosentteina	Veron määrä
Olut	
yli 0,5 mutta enintään 3,5	28,35 senttiä senttilitralla etyylialkoholia
yli 3,5	36,20 senttiä senttilitralla etyylialkoholia
Viinit ja muut käymisteitse valmistetut alkoholijuomat	
yli 1,2 mutta enintään 2,8	36 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
yli 2,8 mutta enintään 5,5	198 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
yli 5,5 mutta enintään 8	308 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
yli 8 mutta enintään 15	456 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa

Etyylialkoholipitoisuus tilavuusprosentteina	Veron määrä
Viinit yli 15 mutta enintään 18	456 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
Välituotteet yli 1,2 mutta enintään 15 yli 15 mutta enintään 22	568 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa 874 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
Etyylialkoholi <i>tullitariffinimikkeeseen 2208 kuuluvat juomat</i> yli 1,2 mutta enintään 2,8 yli 2,8 mutta enintään 10 yli 10 <i>Muut</i>	30,90 senttiä senttilitralta etyylialkoholia 54,80 senttiä senttilitralta etyylialkoholia 55,50 senttiä senttilitralta etyylialkoholia 55,50 senttiä senttilitralta etyylialkoholia

Enintään 1,2 tilavuusprosenttia alkoholia sisältävät juomat eivät kuulu alkoholiverotuksen piiriin, vaan niistä kannetaan virvoitusjuomaveroa virvoitusjuomaverosta annetun lain (1127/2010) mukaisesti. Oluen osalta virvoitusjuomaveroa kannetaan enintään 0,5 tilavuusprosenttia alkoholia sisältävistä juomista.

Arvonlisäverolain (1501/1993) mukaan elintarvikkeiden alennettua 14 prosentin verokantaa ei sovelleta alkoholiverolaissa tarkoitettuihin alkoholijuomiin, vaan alkoholijuomista kannetaan arvonlisäveroa yleisen verokannan mukaan. Elintarvikkeiden alennettua verokantaa sovelletaan siten ainoastaan virvoitusjuomaveron alaisiin, vain vähän alkoholia sisältäviin juomiin.

Kaikista alkoholijuomia sisältävistä vähittäismyyntipäällyksistä kannetaan juomapakkausveroa eräiden juomapakkausten valmisteverosta annetussa laissa (1037/2004) säädetysti. Juomapakkausvero on 51 senttiä litralta valmista tuotetta. Juomapakkaus on kuitenkin veroton, jos se on uudelleentäytettävä tai raaka-aineena kierrätettävä ja kuuluu pantilliseen palautusjärjestelmään.

Valmisteverotuslaissa (182/2010) säädetään valmisteverotusdirektiivin mukaisesti, että toisesta jäsenvaltiosta Suomeen matkustava saa tuoda verottomana mukanaan valmisteveron alaisia tuotteita haluamansa määrän edellyttäen, että toisesta jäsenvaltiosta verolliseen hintaan hankitut tuotteet tulevat matkustajan omaan käyttöön ja että hän kuljettaa ne itse mukanaan. Valmisteverotuslaissa säädetään lisäksi direktiiviin perustuvista alkoholijuomien verottoman matkustajatuonnin määrällisistä ohjetasoista verovalvonnan selkeyttämiseksi sekä laittoman matkustajatuonnin hillitsemiseksi. Määrälliset ohjetasot eivät ole tuontirajoituksia, vaan ne liittyvät näyttövelvollisuuteen: matkustajalle syntyy selvitys- ja näyttövelvollisuus tuomiensa tuotteiden käyttötarkoituksesta, jos hän tuo mukanaan enemmän kuin 20 litraa välituotteita, 90 litraa viinejä, joista enintään 60 litraa on kuohuviinejä, 110 litraa olutta ja 10 litraa muita alkoholijuomia.

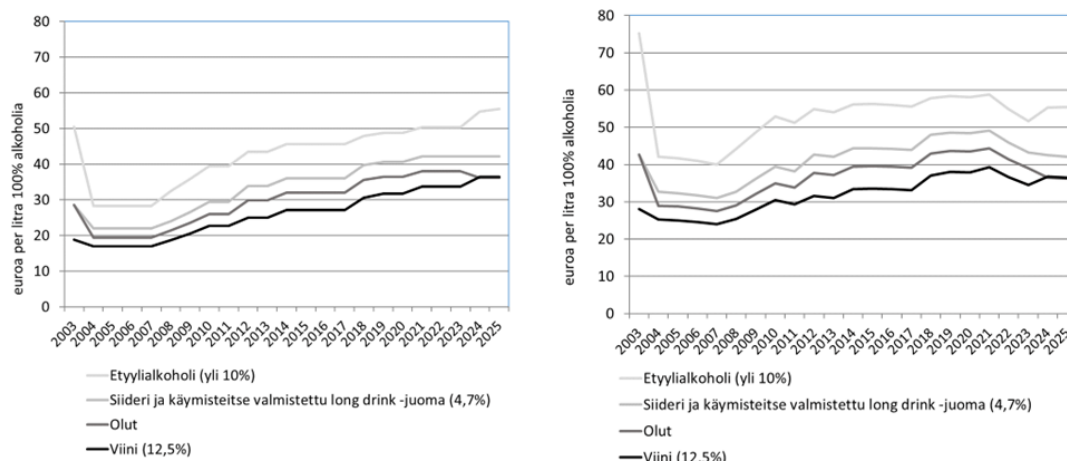
EU-lainsäädäntöön perustuneiden matkustajatuonnin määrällisten tuontirajoitusten poistuessa vuonna 2004 alkoholiveroa alennettiin keskimäärin 33 prosentilla. Veronalennuksella haluttiin ohjata alkoholin kulutusta matkustajatuonnin sijasta Suomessa verotettuihin tuotteisiin. Vuoden 2004 veronalennuksen jälkeen alkoholiveroja on korotettu 10 kertaa, minkä lisäksi pienpanimoiden verotukea on kasvatettu. Veronkorotusten kohdistuminen ja painottuminen eri juomaryhmiin on vaihdellut. Viimeisin alkoholiverolain muutos tuli voimaan vuoden 2025 alussa, jolloin väkevien alkoholijuomien valmisteveroon tehtiin ennustetun kuluttajahintaindeksin kehityksen mukaiset veronkorotukset vuosille 2025–2027. Korotus kohdistui alkoholipitoisuudeltaan yli 15- mutta enintään 22-tilavuusprosenttisiin välituotteisiin,

yli 10-tilavuusprosenttisiin etyylialkoholijuomaryhmän nimikkeeseen 2208 juomiin sekä muihin etyylialkoholijuomaryhmän kuin nimikkeeseen 2208 tuotteisiin alkoholipitoisuudesta riippumatta. Tätä aiempien veromuutosten toteutustavat ilmenevät yksityiskohtaisemmin hallituksen esityksestä HE 37/2023 vp.

Veronkorotusten tavoitteena on ollut valtion tulojen kasvattamisen ohella alkoholin kokonaiskulutuksen ja sitä kautta alkoholinkäyttöön liittyvien haittojen vähentäminen. Tavoitteena on ollut mitoittaa veronkorotukset siten, että alkoholijuomien hinnannousu ei johtaisi merkittävässä määrin kotimaisen myynnin korvautumiseen matkustajatuonnilla.

Alla oleva kuvio 2 havainnollistaa sitä, miten alkoholiverotasot ovat muuttuneet nimellisesti ja reaalisesti vuoden 2025 tasossa. Kuviossa esitetään eräiden juomaryhmien alkoholiveron tasot suhteessa juoman alkoholisisältöön. Kuvio osoittaa, että alkoholiverotus ei ole kiristynyt merkittävästi vuodesta 2008 tehdyistä lukuisista veronkorotuksista huolimatta, jos huomioidaan yleinen hintojen nousu. Alkoholivero on yksikkövero, jota on korotettava säännöllisesti, jos halutaan välttää verotuksen reaalisen tason ja sen myötä vero-ohjauksen sekä verotuottojen aleneminen.

Kuvio 2. Alkoholiverotasojen kehitys nimellisesti ja reaalisesti vuoden 2025 tasossa, euroa litralta sataprosenttista alkoholia

Edellä kerrotun mukaisesti juoman alkoholiveron taso riippuu siitä, mihin juomaryhmään juoma alkoholiverotuksessa luokitellaan. Eri juomaryhmissä veron määrä lasketaan eri tavoin ja verotasot ovat eri suuruisia suhteessa juomien alkoholisisältöön, kuten yllä olevasta kuviosta 2 nähdään. Etyylialkoholijuomaryhmän vero on korkein. Viinin, muiden käymisteitse valmistettujen juomien ja välituotteiden alkoholisisältöön suhteutettu vero riippuu juoman alkoholipitoisuudesta, koska vero määräytyy suhteessa valmiiseen juomalitraan, mutta kuviossa 2 esitetyillä alkoholipitoisuuksilla näiden juomaryhmien veron taso on noin kolmasosan etyylialkoholijuomaryhmän veroa alhaisempi. Käytännössä tämä saattaa johtaa siihen, että kuluttajan näkökulmasta ja alkoholisisällöltään suhteellisen samankaltaisiin tuotteisiin kohdistuu eri määrä alkoholiveroa.

Alkoholilaki

Alkoholilain (1102/2017) kokonaisuudistus tuli voimaan vuonna 2018. Alkoholilakiin kirjattuna lain tarkoituksena on vähentää alkoholipitoisten aineiden kulutusta rajoittamalla ja valvomalla niihin liittyvää elinkeinotoimintaa alkoholin käyttäjilleen, muille ihmisille ja koko yhteiskunnalle aiheuttamien haittojen ehkäisemiseksi.

Valtion omistamalle alkoholiyhtiölle Alko Oy:lle, jäljempänä *Alko*, on muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta säädetty yksinoikeus harjoittaa alkoholijuomien vähittäismyyntiä. Kokonaisuudistuksen myötä aiempaa vahvemmat alkoholijuomat tuotiin kuitenkin Alkon myynnistä kauppojen, kioskien ja huoltamoiden vähittäismyyntiin. Luvanvaraisessa vähittäismyynnissä sai uudistuksen jälkeen myydä kaikkia enintään 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviä alkoholijuomia niiden valmistustavasta riippumatta, kun aiemmin ainoastaan käymisteitse valmistettujen enintään 4,7 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien alkoholijuomien myynti oli sallittua päivittäistavaramyymälöissä.

Pääministeri Petteri Orpon hallitus on hallitusohjelmakirjauksensa mukaisesti jatkanut alkoholilain kokonaisuudistusta (Valtioneuvoston julkaisuja 2023:58, jakso 6.2 Reilumman kilpailun Suomi). Kesäkuussa 2024 voimaan tulleen lainmuutoksen myötä vähittäismyyntioikeus laajeni koskemaan myös sellaisia käymisteitse valmistettuja alkoholijuomia, joiden alkoholipitoisuus on yli 5,5 mutta enintään 8,0 tilavuusprosenttia.

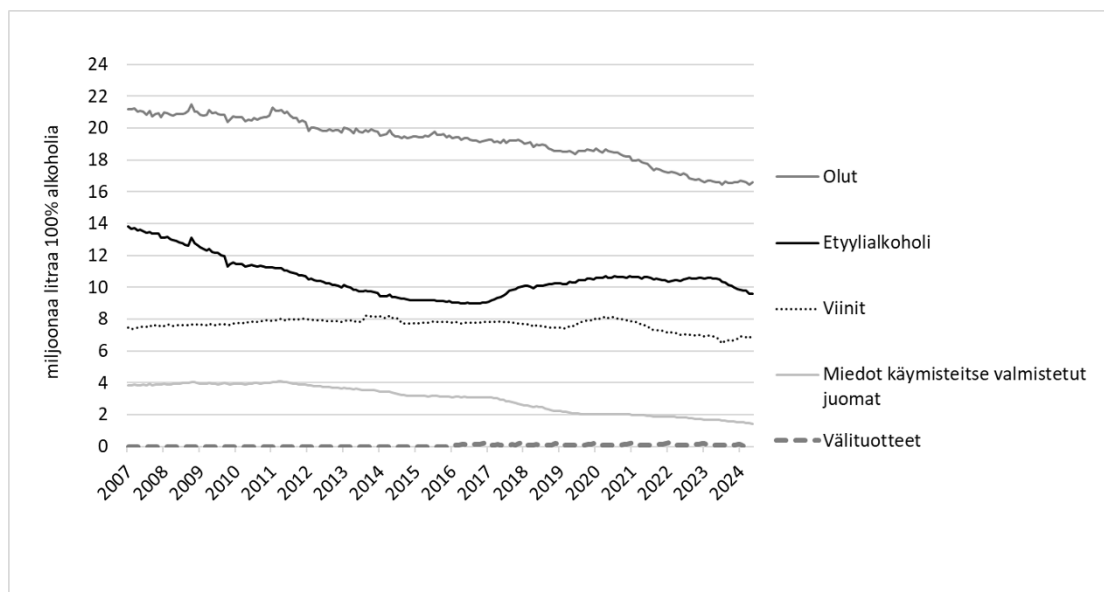
Hallitusohjelma sisältää myös useita muita alkoholilakia koskevia kirjauksia. Viimeksi sosiaali- ja terveysministeriö lähetti kesäkuussa 2025 lausuntokierrokselle hallituksen esityksen luonnoksen alkoholilain muuttamiseksi muun ohessa siten, että alkoholijuomien toimitus kotimaan vähittäismyynnistä ja Alkosta tilaajalle tai muulle vastaanottajalle tulisi mahdolliseksi. Samassa yhteydessä selkeytettäisiin etämyyntiä koskeva oikeustila.

2.2 Käytäntö

Alkoholijuomien kokonaiskulutus on ollut Suomessa pitkään laskussa. Kokonaiskulutus on laskenut vuoden 2005 12,1 litrasta sataprosenttista alkoholia 15 vuotta täyttäneitä kohti 9,8 litraan vuonna 2019 ja 8,3 litraan vuonna 2024.

Kuten alla olevasta veropohjan muutoksia koskevasta kuviosta 3 ilmenee, alkoholin verollinen kulutus on niin ikään pidemmällä aikavälillä kokonaisuutena pienentynyt lukuun ottamatta vuosia 2020–2022, jolloin koronapandemiasta johtuva matkustamisen ja sitä myötä alkoholin matkustajatuonnin väheneminen lisäsivät kotimaista alkoholin myyntiä. Etyylialkoholijuomaryhmän veropohjan väliaikainen kasvu johtuu mietojen juomasekoitusten kulutuksen kasvusta etenkin sen jälkeen, kun niiden myynti entistä vahvempana sallittiin päivittäistavarakaupoissa vuonna 2018. Väkevien alkoholijuomien kulutus on sen sijaan jo pitkään alentunut.

Kuvio 3. Alkoholiveron veropohjan kehitys juomaryhmittäin vuosina 2007–2024

Lähde: Verohallinto ja VM

Sataprosenttisena alkoholina tarkasteltuna vajaa puolet alkoholin verollisesta kulutuksesta muodostuu oluen kulutuksesta. Viinin ja mietojen käymisteitse valmistettujen juomien osuus on hieman yli neljännes. Etyylialkoholijuomaryhmän osuus verollisesta kulutuksesta on niin ikään hieman yli neljännes ja väli tuotteiden osuus noin prosentti.

Alkoholin tilastoimaton kulutus koostuu matkustajatuonnista sekä verkko-ostamisesta. Alkoholijuomien matkustajatuontia ja alkoholijuomien verkko-ostoja ulkomailta seurataan haastatteluihin perustuvalla kyselytutkimuksella ([Terveystieteen ja hyvinvoinnin laitos THL, tilastoraportti 17/2025](#)).

Verollisen kulutuksen tapaan myös alkoholin matkustajatuonti on pidemmällä aikavälillä tarkasteltuna ollut laskussa. Koronapandemian aikaan matkustajatuontimäärät laskivat voimakkaasti, mutta nousivat pandemian jälkeen vuosina 2022 ja 2023 hyvin matalilta tasoilta. Vuonna 2024 matkustajatuonti väheni vuoteen 2023 verrattuna sataprosenttisena alkoholina mitattuna lähes 12 prosenttia. Sataprozenttisena alkoholina mitattuna eniten tuodaan väkeviä juomia, joiden osuus on noin 40 prosenttia matkustajatuonnista.

Koronapandemian aikana alkoholijuomien verkko-ostot kasvoivat selvästi, mutta määrä on sittemmin vuosina 2022 ja 2023 alentunut johtuen ainakin osin yhtäältä matkustamisen lisääntymisestä ja toisaalta Tullin ja Verohallinnon marraskuusta 2022 alkaneesta verkko-ostojen lisääntyneestä valvonnasta, joka jatkui vuoden 2023 loppuun saakka. Vuonna 2024 alkoholijuomien verkko-ostaminen lisääntyi hieman, noin neljä prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Eniten ulkomaisista verkkokaupoista tilataan olutta.

Matkustajatuontikyselyn lukuihin tulee kuitenkin suhtautua varauksella, koska kyselytutkimukseen sisältyy merkittävää epävarmuutta. On esimerkiksi mahdollista, että tuloksiin sisältyy aliarviointia.

3 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on lisätä valtion verotuloja korottamalla viinin ja muiden käymisteitse valmistettujen alkoholijuomien valmisteveroa. Lisäksi tavoitteena on toteuttaa alkoholiveron indeksointi veron reaalisen tason alenemisen välttämiseksi.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan, että viinin ja muiden käymisteitse valmistettujen alkoholijuomien valmisteveroa korotettaisiin keskimäärin noin yhdeksällä prosentilla. Veronkorotus kohdistuisi yli 2,8 tilavuusprosenttia alkoholia sisältäviin viineihin ja muihin käymisteitse valmistettuihin juomiin.

Veronkorotusta ei kohdistettaisi miedoiimpiin eli yli 1,2 mutta enintään 2,8 tilavuusprosenttia alkoholia sisältäviin käymisteitse valmistettuihin juomiin. Kyseisten juomien alkoholiveroa ehdotetaan korotettavaksi virvoitusjuomaveron uudistamista koskevassa hallituksen esityksessä, koska ilman korotusta niiden verotaso jäisi selvästi alemmaksi kuin etenkin paljon sokeria sisältävien juomien virvoitusjuomavero ([VM037:00/2024](#)).

Esityksessä ehdotetaan lisäksi, että alkoholivero sidottaisiin vuodesta 2026 pysyvästi yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksin toteutuneeseen kehitykseen. Yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi on tilastollinen mittari, jota käytetään seuraamaan inflaatiota eli kuluttajahintojen yleistä kehitystä. Indeksia käytetään erityisesti EU:ssa, ja siihen kuuluvat kulutuserät ja laadintasäännöt on määritelty EU-asetuksin. Tilastokeskus julkaisee yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksin pisteluvut kuukausittain.

Yhdenmukaistetun kuluttajaindeksin muutokseen perustuva indeksitarkistus tehtäisiin kerran vuodessa. Verotasoja nostettaisiin tai laskettaisiin tai ne pysyisivät ennallaan sen mukaan, miten yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi on muuttunut. Vuosittaisilla indeksitarkistuksilla alkoholiverotuksen reaalinen taso pidettäisiin ennallaan.

Esityksen mukaan Verohallinto laskisi ja vahvistaisi vuosittain seuraavan kalenterivuoden verotasot laissa tarkasti määritellyllä tavalla, ja antaisi verotasoja koskevan määräyksen viimeistään elokuun 15 päivänä. Verohallinnolle ehdotettua määräyksenantovaltaa arvioidaan perustuslain 80 §:n 2 momentin ja 81 §:n 1 momentin kannalta esityksen jaksossa 11.

Verohallinto vahvistaisi indeksimuutoksen mukaiset verotasot ensimmäistä kertaa vuodelle 2027. Vuoden 2026 verotasojen indeksimuutokset toteutettaisiin tällä esityksellä. Muutetut verotasot sisällytettäisiin alkoholiverolain liitteen verotaulukkoon, jota sovellettaisiin vuonna 2026. Vuodesta 2027 sovellettaisiin verotaulukon sijaan Verohallinnon määräyksellään vahvistamia verotasoja.

Lailla 707/2024 säädetyt väkevien alkoholijuomien ennustetun kuluttajahintaindeksin kehityksen mukaiset veronkorotukset vuosille 2026 ja 2027 kumottaisiin. Väkevien alkoholijuomien vero indeksoitaisiin vastaavalla tavalla kuin muiden alkoholijuomien vero.

Vuoden 2026 verotasoja koskevan indeksitarkastuksen perusteella alkoholijuomien verotasoja nostettaisiin 1,4 prosentilla. Muutoksen pohjaksi on otettu yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksin pistelukujen keskiarvo 12 kuukauden ajanjaksolta kesäkuusta 2024 toukokuuhun 2025, jota on verrattu tätä edeltäneen 12 kuukauden pistelukujen keskiarvoon.

Yhteensä vuonna 2026 tehtävät muutoksen tarkoittaisivat yli 2,8 tilavuusprosenttia alkoholia sisältävien viinien ja muiden käymisteitse valmistettujen alkoholijuomien valmisteveron korottamista keskimäärin noin 10,7 prosentilla ja muiden alkoholijuomien valmisteveron nostamista 1,4 prosentilla.

Välituotteiden ja etyylialkoholijuomaryhmän vahvimpien juomien tuoteryhmien valmistevero nousisi vuoden 2025 verotason nähden. Merkittävää muutosta ei kuitenkaan olisi laissa vuodelle 2026 jo aiemmin vahvistettuihin verotasiin nähden.

Alla olevassa taulukossa 2 esitetään vuonna 2025 voimassa olevat alkoholiveron verotasot sekä vuodelle 2026 ehdotetut verotasot. Viinille ja muille käymisteitse valmistetuille juomille on ensin laskettu hallituksen päättämän veronkorotuksen mukaiset verotasot, joihin on sen jälkeen tehty vastaava indeksitarkistus kuin muiden juomien verotasiin.

Taulukko 2. Alkoholiveron voimassa olevat ja vuodelle 2026 ehdotetut verotasot tuoteryhmittäin

Etyylialkoholipitoisuus tilavuusprosentteina	Nykyinen verotaso	Ehdotettu verotaso
<i>Olut</i>		
— yli 0,5 mutta enintään 3,5	28,35	28,75 senttiä senttilitralta etyylialkoholia
— yli 3,5	36,20	36,71 senttiä senttilitralta etyylialkoholia
<i>Viinit ja muut käymisteitse valmistetut alkoholijuomat</i>		
— yli 1,2 mutta enintään 2,8	36,00	36,00 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
— yli 2,8 mutta enintään 5,5	198,00	219,02 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
— yli 5,5 mutta enintään 8	308,00	340,70 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
— yli 8 mutta enintään 15	456,00	504,97 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
<i>Viinit</i>		
— yli 15 mutta enintään 18	456,00	504,97 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
<i>Välituotteet</i>		
— yli 1,2 mutta enintään 15	568,00	575,95 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
— yli 15 mutta enintään 22	874,00	886,24 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
<i>Etyylialkoholi</i>		

Etyylialkoholipitoisuus tilavuusprosentteina	Nykyinen verotaso	Ehdotettu verotaso
Tullitariffin nimikkeeseen 2208 kuuluvat tuotteet:		
— yli 1,2 mutta enintään 2,8	30,90	31,33 senttiä senttilitralta etyylialkoholia
— yli 2,8 mutta enintään 10	54,80	55,57 senttiä senttilitralta etyylialkoholia
— yli 10	55,50	56,28 senttiä senttilitralta etyylialkoholia
Muut	55,50	56,28 senttiä senttilitralta etyylialkoholia

4.2 Pääasialliset vaikutukset

Taloudelliset vaikutukset

Ehdotettujen veromuutosten arvioidaan lisäävän valtion alkoholiverokertymää vuositasolla yhteensä noin 38 miljoonaa euroa vuonna 2026 verrattuna tilanteeseen, jossa verotasoihin ei tehtäisi muutoksia. Viinin ja muiden käymisteitse valmistettujen alkoholijuomien valmisteveron korotus lisäisi valtion verotuottoa vuonna 2026 noin 24 miljoonalla eurolla. Alkoholiveron indeksointi lisäisi verotuottoa vuonna 2026 noin 14 miljoonalla eurolla ja tämän lisäksi 20 miljoonalla eurolla vuonna 2027 verrattuna tilanteeseen, jossa verotasoihin ei tehtäisi muutoksia ja siten myöskään välituotteiden ja etyylialkoholijuomaryhmän vahvimpien juomien tuoteryhmille jo laissa vahvistettuja vuosien 2026 ja 2027 verotasoja ei kumottaisi. Vuosille 2026 ja 2027 vahvistettujen veronkorotusten oli arvioitu lisäävän verotuottoa kumpanakin vuonna kolmella miljoonalla eurolla.

Vuoden 2026 valtion talousarvion mukaisen alkoholiverokertymän lisäys jäisi noin 30 miljoonaan euroon johtuen valmisteverojen tilitysjaksojen vaikutuksista.

Veronkorotus vahvistaisi julkista taloutta noin 80 prosentilla verotuottolisäyksestä, kun otetaan huomioon vaikutukset muiden verojen tuottoon ja indeksisidonnaisiin etuusmenoihin.

Vuoden 2026 alusta tapahtuvien veromuutosten seurauksena alkoholijuomien hinnat nousisivat keskimäärin noin prosentin. Yli 2,8 tilavuusprosenttia alkoholia sisältävän viinin ja muiden käymisteitse valmistettujen juomien hinnat nousisivat keskimäärin noin kolme prosenttia ja muiden alkoholijuomien noin puoli prosenttia. Hinta-arvioissa on oletettu, että veronkorotukset siirtyisivät täysimääräisinä kuluttajahintoihin.

Prosentuaaliseen hintamuutokseen vaikuttaa tuotteen lähtöhinta, ja veromuutosten hintavaikutusten arvioinnissa havainnollistavampia voivat olla euromääräiset hintamuutokset, joista on esimerkkejä taulukossa 3.

Taulukko 3. Ehdotettujen veromuutosten vaikutus esimerkkijuomilla juomalitraa kohti vuonna 2026

	Alkoholi- pitoisuus	Esimerkki- hinta (sis. ALV)	Nykyinen vero	Ehdotettu vero	Veron- korotus	Hinta- muutos	Hinta- muutos
	%	eur/l	eur/l	eur/l	%	%	eur/l
Mieto olut	2,7 %	3,50 €	0,77 €	0,78 €	1,4 %	0,4 %	0,01 €
Keskiolut	4,5 %	4,00 €	1,63 €	1,65 €	1,4 %	0,7 %	0,03 €
Erikoisolut	6,0 %	12,00 €	2,17 €	2,20 €	1,4 %	0,3 %	0,04 €
Siideri	4,7 %	7,00 €	1,98 €	2,19 €	10,6 %	3,8 %	0,26 €
Long drink (gin- pohja)	5,5 %	8,00 €	3,01 €	3,06 €	1,4 %	0,7 %	0,05 €
Mieto viini (hanapakkaus)	8,0 %	9,00 €	3,08 €	3,41 €	10,6 %	4,6 %	0,41 €
Viinipullo	12,0 %	15,00 €	4,56 €	5,05 €	10,7 %	4,1 %	0,61 €
Väkevä alkoholijuoma	35,0 %	35,00 €	19,43 €	19,70 €	1,4 %	1,0 %	0,34 €
Keskioluttuoppi, anniskelu	4,5 %	15,00 €	1,63 €	1,65 €	1,4 %	0,2 %	0,03 €
Viinilasillinen, anniskelu	12,0 %	65,00 €	4,56 €	5,05 €	10,7 %	0,9 %	0,61 €

Vuoden 2026 alusta tapahtuvista muutoksista seuraavan alkoholijuomien hintojen nousun arvioidaan vähentävän alkoholijuomien kulutusta noin puoli prosenttia verrattuna tilanteeseen, jossa verotasoihin ei tehtäisi muutoksia.

Veromuutosten vaikutusten arviointiin liittyy epävarmuuksia, sillä sekä alkoholin kotimaiseen kulutukseen että matkustajatuontiin ja verkko-ostamiseen ulkomailta vaikuttaa samanaikaisesti monia eri tekijöitä. Koska ehdotetut veromuutokset kasvattaisivat hintaeroja muihin maihin nähden, on mahdollista, että alkoholin matkustajatuonti ja verkko-ostaminen ulkomailta kasvaisivat. Matkustajatuonnin muutoksiin vaikuttavat alkoholin kotimaisten hinta- ja saatavuusmuutosten ohella alkoholin hintakehitys Virossa ja muilla lähialueilla sekä ylipäättään matkustamisen määrä- ja kustannuskehitys. Veromuutosten vaikutuksia alkoholin matkustajatuontiin ei kuitenkaan voida ennustaa tarkalla tasolla luotettavasti. Tämä johtuu siitä, että alkoholiveron muutokset eivät välttämättä ole johdonmukaisesti vaikuttaneet merkittävästi ja välittömästi matkustajatuontimääriin.

Kuluttajahintaindeksin muutoksen ennustetaan olevan vuonna 2026 voimaan tulevien veromuutosten takia noin 0,04 prosenttiyksikköä suurempi kuin ilman niitä.

Veromuutosten toimeenpanoon liittyvistä tietojärjestelmäpäivityksistä aiheutuisi Verohallinnolle ja Tullille vähäisiä kertaluonteisia kustannuksia. Lisäksi alkoholiveron verotasojen vahvistaminen toteutuneen kuluttajahintaindeksin perusteella lisäisi vähäisessä määrin Verohallinnon työtä.

Sosiaaliset ja terveysvaikutukset

Alkoholin kokonaiskulutuksella on yhteys sosiaali- ja terveyshaittojen kehitykseen, vaikka sosiaali- ja terveyshaittoihin vaikuttavat alkoholin käyttömäärien ohella monet muutkin tekijät. Koko väestön tasolla voidaan karkeasti arvioida, että esimerkiksi alkoholin veronkorotusten

seurauksena alkoholin sosiaali- ja terveyshaitat vähenevät. Ehdotetut muutokset ovat kuitenkin sen verran pieniä, että niistä seuraavien muutosten arvioidaan jäävän vähäisiksi.

Vaikutukset yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen

Alkoholin veronkorotuksilla on aiemmin arvioitu olevan myönteinen vaikutus yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen liittyviin haittoihin. Alkoholin kokonaiskulutuksella ja rikoshaitoilla on Suomessa ollut selvä yhteys liikennepäihtymykseen sekä henkeen ja terveyteen liittyviin rikoksiin. On myös mahdollista, että veronkorotukset lisäävät salakuljetusrikollisuutta.

Ehdotetut verotasomuutokset ovat kuitenkin sen verran pieniä, että vaikutusten odotetaan jäävän vähäisiksi.

Vaikutukset yritysten toimintaan

Kotimainen alkoholijuomateollisuus työllistää Suomessa sekä suoraan että välillisesti. Vaikutus kotimaiseen elinkeinotoimintaan jäänee kuitenkin vähäiseksi, kun otetaan huomioon ehdotettujen korotusten mitoit. Veromuutokset eivät rasittaisi alkoholijuomien vientiä EU:n ulkopuolelle tai kauppaa toisiin EU:n jäsenvaltioihin, koska näissä tilanteissa Suomen alkoholijuomavero ei tule maksettavaksi.

Alkoholiveron muutoksilla on vaikutuksia myös matkailu- ja ravintola-alan sekä kaupan alan toimintaan. Koska anniskelun osalta veromuutosten prosentuaalinen hintavaikutus jäisi hyvin pieneksi, ehdotuksen välittömät vaikutukset anniskelumyyntiin jäisivät vähittäismyyntiä pienemmiksi.

Alkoholiveron indeksointi saattaa aiheuttaa aikaisempaa useampia hinnanmuutoksia, joiden toimeenpano aiheuttaisi yrityksille vähäisiä kustannuksia.

Vaikutukset kotitalouksien asemaan

Alkoholivero on regressiivinen vero, eli verojen osuus suhteutettuna käytettävissä oleviin tuloihin on korkeampi matalammissa tuloluokissa kuin ylemmissä. Ehdotetut veromuutokset vaikuttavat siten myös enemmän matalampituloisten kotitalouksien asemaan. Ehdotetut muutokset ovat kuitenkin kokonaisuutena sen verran pieniä, että myös tulonjakovaikutukset ovat hyvin vähäisiä. Lisäksi on huomioitava, että Suomessa käytössä olevasta kulutustutkimusaineistosta on eriteltävissä vain eri alkoholijuomaryhmien kulutuksen arvo tuloluokittain, kun taas vero kohdistuu alkoholijuoman litramäärään. Koska kulutettujen alkoholijuomien hinnat oletettavasti eroavat eri tuloluokkien välillä, käytössä olevalla aineistolla on hankala arvioida ehdotetun muutoksen tulonjakovaikutuksia.

Sukupuolivaikutukset

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen julkaisemien suomalaisten alkoholinkäyttötapoja koskevien tilastotietojen mukaan miehillä alkoholinkäyttö vähintään kerran viikossa sekä humalahakuisesti on yleisempää kuin naisilla (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL, Tilastoraportti 59/2023). Ehdotetut muutokset kohdistuisivat näin ollen enemmän miehiin.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Viinin ja muiden käymisteitse valmistettujen juomien alkoholiveron korotus, jonka tavoitteena olisi alkoholiverotuoton lisääminen 24 miljoonalla eurolla, olisi mahdollista toteuttaa useammalla tavalla. Korotus voitaisiin kohdistaa kaiken vahvuisiin juomiin eli juomaryhmän kaikkiin tuoteryhmiin tai vain osaan niistä. Korotus voisi kohdistua tasaisesti kaikkiin valittuihin tuoteryhmiin tai se voisi painottua tietyn vahvuisiin juomiin. Jos veronkorotus kohdistuisi kolmen alkoholipitoisuudeltaan vahvimman tuoteryhmän sijasta kahteen vahvimpaan tuoteryhmään, korotus olisi keskimäärin noin 12 prosenttia. Veronkorotuksen kohdistaminen yksinomaan vahvimpaan tuoteryhmään eli yli 8 tilavuusprosenttia alkoholia sisältäviin juomiin tarkoittaisi puolestaan noin 15 prosentin korotusta.

Kaikkiin alkoholipitoisuudeltaan yli 2,8-tilavuusprosenttisiin juomiin kohdistettua veronkorotusta voitaisiin painottaa tietyn vahvuisiin juomiin. Korotusta voitaisiin painottaa esimerkiksi juomiin, joiden saatavuutta laajennettiin Alkosta päivittäistavarakauppoihin alkoholilain muutoksella kesällä 2024. Tällöin vahvuudeltaan yli 5,5- mutta enintään 8-tilavuusprosenttisten viinin ja muiden käymisteitse valmistettujen alkoholijuomien veroa korotettaisiin muita enemmän.

Esityksessä on päädytty ehdotettuun veronkorotuksen toteutustapaan poliittisen linjauksen perusteella. Valittu toteutustapa jakaisi korotuksen laajemmalle joukolle tuoteryhmiä ja näin pienentäisi tuoteryhmäkohtaista veronkorotusprosenttia tavoitteena olevan verotuottolisäyksen saavuttamiseksi.

Lisäksi alkoholivero voitaisiin sitoa indeksiin eri tavoin. Ensinnäkin olisi mahdollista käyttää joko ennustettua tai toteutunutta indeksiä. Ennusteet voisivat pohjautua esimerkiksi valtiovarainministeriön ennusteeseen indeksin kehityksestä. Tällainen malli on käytössä esimerkiksi henkilöverotuksen tuloveroasteikkojen indeksitarkistuksissa. Toinen vaihtoehto on tehdä indeksitarkistukset toteutuneeseen kehitykseen perustuen, kuten toimitaan esimerkiksi muissa EU-jäsenvaltioissa valmisteveroja indeksoitaessa. Ennusteiden ongelmana on niiden epävarmuus. Toteutunut indeksi puolestaan päivittäisi verotasoja tarkan toteutuneen tiedon valossa. Päivitys tapahtuisi hieman jälkikäteen, millä ei kuitenkaan olisi merkitystä, jos tavoitteena on seurata hintojen kehitystä keskipitkällä aikavälillä.

Vaihtoehtoja on myös indeksin ajallisen ulottuvuuden suhteen. Voitaisiin käyttää esimerkiksi yksittäisen kuukauden lukua, alkuvuoden – esimerkiksi ensimmäisen ja toisen kvartaalin lukuja – tai 12 kuukauden ajanjaksoa ja verrata valittua ajanjaksoa edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon. Vaikka yksittäisen kuukauden luku kuvaa hintatasoa kyseisenä ajankohtana, voi aineistoon liittyä keräystavasta johtuvaa tai juuri kyseisen ajankohdan tilanteeseen liittyvää satunnaisuutta.

Lisäksi inflaatiomittariksi voitaisiin valita yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksin sijaan jokin muu indeksi. Yhtenä keskeisenä kriteerinä valittavalle indeksille voidaan pitää sitä, että se huomioi yleisen hintakehityksen riittävän oikein vähintään keskipitkällä aikavälillä. Valittavissa olisi useita hintaindeksejä, jotka toteuttavat tämän kriteerin ja johtavat pitkällä aikavälillä lähes samaan kehitykseen. Lyhyellä aikavälillä indeksit kehittyvät kuitenkin usein jossain määrin eri tavalla. Siten indeksin valintaan vaikuttaa se, tavoitellaanko indeksoinnilla sitä, että indeksoitu verotaso seuraa hintakehitystä myös lyhyellä aikavälillä hintamuutosten voimakkuudesta riippumatta vai pyritäänkö katsomaan lyhyiden aikavälin hintamuutoksia pidemmälle. Indeksien valinnassa on lisäksi tärkeää varmistaa indeksoinnin yksiselitteisyys ja

Yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksin lisäksi käytettävissä olisivat muun muassa kansallinen kuluttajahintaindeksi, yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi kiintein veroin, niin sanottua pohjainflaatiota kuvaavat erillisindikaattorit ja ansiotuloindeksi.

Valmistelussa on päädytty poliittisen linjauksen perusteella ehdottamaan, että indeksoinnissa käytettäisiin Tilastokeskuksen julkaiseman toteutuneen yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksin muutosta siten, että käytettäisiin 12 kuukauden keskiarvoa. Yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksin etuna kuluttajahintaindeksiin verrattuna voidaan pitää sitä, että se ei sisällä esimerkiksi korkoja ja sen voidaan siten nähdä seuraavan kulutushyödykkeiden yleistä hintakehitystä paremmin. Valitussa indeksissä asumisen painotus on lisäksi kuluttajahintaindeksiä pienempi, koska mukana ovat ainoastaan omistusasumisen käyttökustannukset eivätkä muun muassa uusien asuntojen hankintakustannukset ja asuntojen peruskorjauskustannukset. Pitkällä aikavälillä yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksin ja kuluttajahintaindeksin välinen ero on kuitenkin ollut erittäin pieni.

Ruotsissa muun muassa energiaverot, jätevero ja tupakkavero on indeksoitu. Verotasoja tarkistetaan vuosittain kuluttajahintaindeksin muutosten mukaisesti. Indeksimuutoksesta ja sen toteuttamistavasta säädetään verolajikohtaisissa laeissa. Indeksointisäännösten mukaan hallitus vahvistaa seuraavan vuoden verotasot marraskuun loppuun mennessä annettavalla asetuksella.

17

Alkoholivero oli Ruotsissa aiemmin indeksoitu, mutta verotasojen automaattisista inflaatiota seuraavista veromuutoksista luovuttiin vuonna 1998. Alkoholiverotusojen muutokset perustuvat nykyisin erikseen tehtäviin poliittisiin päätöksiin.

Vuodesta 2016 alkaen myös Tanskassa osa valmisteveroista on sidottu indeksiin verojen reaalisien tason ylläpitämiseksi. Esimerkiksi mineraaliöljyjen energiaverotuksessa laissa on säädetty vuoden 2015 verotasoista ja niiden tarkistamisesta vuosittain Tanskan tilastokeskuksen julkaiseman nettointaindeksin pohjalta. Indeksitarkistus perustuu kahden vuoden takaiseen keskimääräiseen indeksipistelukuun. Verotasoja korotetaan tai alennetaan samalla prosentilla kuin millä indeksin arvo on muuttunut verrattuna vuoden 2013 tasoon. Prosentuaalinen muutos lasketaan yhden desimaalin tarkkuudella. Tarkistuksen jälkeen saadut verotasot pyöristetään. Jos vuoden 2015 verotaso on ilmoitettu desimaalein, myös tarkistettu ja pyöristetty verotaso ilmoitetaan samalla desimaalimäärällä. Jos vuoden 2015 tuoteryhmäkohtainen verotaso on ilmoitettu ilman desimaaleja, myös tarkistettu verotaso ilmoitetaan ilman desimaaleja.

Kuten Ruotsissa Tanskassakaan alkoholiveroa ei ole indeksoitu.

6 Lausuntopalaute

Esitysluonnoksesta annettiin lausuntokierroksella 27 lausuntoa. Lausunnoissa viinin ja muiden käymisteiden valmistettujen alkoholijuomien valmisteveroon ehdotettua korotusta sekä veron sitomista indeksiin sekä kannatettiin että vastustettiin.

Veronkorotusta puolsivat terveysviranomaiset ja -järjestöt samoin kuin sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira sekä terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL. Useimmat katsoivat, että korotuksen tulisi kuitenkin painottua niihin juomiin, joiden saatavuutta on viime vuosina laajennettu tai joiden kulutus on suurinta. Yksi yrittäjien edustaja kannatti korotuksia, kun hallitus on samalla päättänyt muun muassa alentaa yhteisövero ja keventää työn verotusta miljardilla eurolla. Myös Veronmaksajain Keskusliitto puolsi alkoholijuomien verotusojen korotuksia, kun samanaikaisesti kevennetään ansiotulojen verotusta.

Veronkorotusta vastustivat useimmat elinkeinoelämän edustajat, joista moni totesi alkoholiverotuksen olevan Suomessa jo EU:n kireintä. Veronkorotusten nähtiin ohjaavan alkoholijuomien kysyntää matkustajatuontiin ja ulkomaisiin verkkokauppoihin. Myös oluentuottajien etujärjestö vastusti korotusta tällä perusteella. Osa katsoi, että korotus tulisi ennemmin kohdistaa kaikkiin juomiin tasapuolisesti. Erään lausunnonantajan mielestä viineihin kohdistuva muita korkeampi veronkorotus ei ole yhteensopiva EU:n sisämarkkinoiden toiminnan kannalta.

Tulli totesi, että alkoholiveron veronkorotuksilla on tavallisesti ollut tuotteiden laillista matkustajatuontia sekä niiden laitonta tuontia lisäävä vaikutus. Tullin mukaan veronkorotukset voivat myös lisätä verkko-ostamista, jossa valmisteverojen maksamisesta ei useinkaan huolehdita asianmukaisesti.

Alkoholiveron indeksointia verotuksen reaalisien tason ylläpitämiseksi kannattivat lausunnoissaan terveysviranomaiset ja -järjestöt. Muutama lausunnonantaja ehdotti indeksoinnille vaihtoehtoja toteutustapaa. Kilpailu- ja kuluttajavirasto totesi suhtautuvansa myönteisesti siihen, että alkoholin kulutusta ja alkoholihaittoja pyritään vähentämään vero-ohjauksen avulla. Tästä syystä myös alkoholiverojen indeksointia voidaan sen mukaan pitää perusteltuna. Virasto totesi, että alkoholivero on yksikkövero, jota on korotettava säännöllisesti, jotta sen ohjausvaikutus säilyisi.

Elinkeinoelämän edustajat vastustivat alkoholiveron sitomista indeksiin. Indeksioinnin katsottiin lisäävän epävarmuutta veron tulevasta tasosta sekä aiheuttavan jatkuvia hinnanmuutoksia ja hallinnollista taakkaa. Muutamissa lausunnoissa todettiin, että indeksointi ei ota huomioon naapurimaiden alkoholiverotasoja ja voi johtaa matkustajatuonnin lisääntymiseen. Eräs lausunnonantaja totesi, että alkoholiveron vaikutusta kulutukseen tulee seurata, minkä vuoksi niin sanotut automaattikorotukset indeksisidonnaisuuden kautta eivät välttämättä ole optimaalisin menettelytapa eri tuotteisiin kohdistettavan veron oikean ja sopivan mitoituksen määrittämiseksi. Muutama lausunnonantaja ehdotti indeksioinnin sijaan verotasojen säätämistä useammalle vuodelle, mikä poistaisi indeksioinnin mukanaan tuoman epävarmuuden ja epäselvyyden verotasosta.

Verohallinto piti lausunnossaan todennäköisenä, että etenkin alkoholituotteiden verotasojen korotukset johtaisivat kyselyihin ja neuvontatarpeeseen eikä Verohallinnossa olisi osaamista perustella syitä tai taustoja kuluttajahintaindeksin muutoksille. Esiin voisi nousta myös kysymys Verohallinnon menettelyn perustuslain mukaisuudesta. Verohallinnon käsityksen mukaan ehdotetun laskentakaaavan sanallinen kuvaus ei ole täysin selvä sen osalta, mitä pistelukua vertailuluvun saamiseksi tulisi tarkastella. Verohallinto toi esiin myös, että indeksilaskennassa voisi tapahtua kirjoitus- tai lukuvirheitä. Verohallinto katsoi, että selvyyden vuoksi alkoholiverotasojen muutokset tulisi viedä yksinomaan alkoholiverolain liitteen verotaulukkoon kuten muissakin valmisteveroissa.

Saadut lausunnot eivät ole esityksestä ilmenevillä perusteilla antaneet aiheutta muutoksiin. Esityksen jatkovalmistelussa on katsottu, että indeksitarkistuksessa käytettävä vertailulukua ja sen laskenta ilmenevät yksiselitteisesti esityksestä.

7 Säännöskohtaiset perustelut

4 §. Pykälässä säädetään veron määräämisen perusteista. Pykälän mukaan alkoholiveroa on suoritettava lain liitteen verotaulukon mukaan ja vero määrätään tuotteen etyylialkoholipitoisuuden tai juomamäärän perusteella. Verotaulukossa säädetään tuoteryhmittäin veron määrästä ja veron perusteesta. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi kaksi uutta momenttia.

Pykälään lisättävän uuden *2 momentin* mukaan kalenterivuonna 2027 ja sitä seuraavina kalenterivuosina alkoholiveroa ei 1 momentista poiketen suoritettaisi verotaulukon mukaan. Verotaulukon sijaan veroa suoritettaisiin vuodesta 2027 indeksitarkistettujen verotasojen mukaisesti. Momentissa säädettäisiin Verohallinnolle valtuus vahvistaa indeksitarkistettujen alkoholiveron määrät. Verohallinto vahvistaisi verotasot antamallaan oikeussäännöllä eli viranomaisen määräyksellä. Verohallinnosta annetun lain (503/2010) 8 §:n 2 momentin mukaan pääjohtaja päättää Verohallinnon toimivaltaan kuuluvien määräysten antamisesta esittelystä.

Verohallinto vahvistaisi seuraavan kalenterivuoden verotasot vuosittain viimeistään 15. elokuuta. Yritykset saisivat näin tiedon tulevan vuoden alkoholiverotasoista elokuun puolivälissä, mikä jättäisi niille yli neljä kuukautta aikaa valmistautua mahdollisiin muutoksiin. Myös Verohallinnolle jäisi vastaavasti riittävästi aikaa toteuttaa tarvittavat päivitykset esimerkiksi tietojärjestelmiinsä. Vahvistamisajankohdan valinnassa on lisäksi tavoiteltu sitä, että indeksitarkistus perustuisi mahdollisimman ajankohtaiseen tietoon inflaation kehityksestä. Tästä syystä verotasot vahvistettaisiin loppukesästä, eikä esimerkiksi jo keväällä.

Pykälään lisättävässä *3 momentissa* säädettäisiin tarkasti ja yksiselitteisesti siitä, kuinka indeksimuutoksen mukainen verotaso laskettaisiin. Indeksillä tarkistettu verotaso olisi vahvistusvuoden elokuun 1 päivänä voimassa oleva verotaso kerrottuna indeksimuutoksen

mukaisella vertailuluvulla. Vahvistusvuodella tarkoitettaisiin sitä kalenterivuotta, jolloin indeksitarkistus tehdään.

Vertailuluvun laskennassa käytettäisiin Tilastokeskuksen julkaisemaa yhdenmukaistettua kuluttajahintaindeksiä. Tilastokeskus julkaisee verkkosivuillaan kuukauden puolivälissä edellistä kuukautta koskevan yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksin pisteluvun. Vertailuluvun laskennassa huomioitaisiin pisteluvut kahdelta 12 kuukauden ajanjaksolta ja pistelukujen keskiarvoja verrattaisiin toisiinsa. Tarkasteltava 12 kuukauden ajanjakso ulottuisi heinäkuun alusta seuraavan vuoden kesäkuuhun. Tilastokeskus julkaisee vahvistusvuoden kesäkuun pisteluvun heinäkuun 14 päivänä, minkä jälkeen kaikki vahvistamisessa tarvittavat pisteluvut olisivat saatavilla. Verohallinnolla olisi tämän jälkeen kuukausi aikaa vahvistaa verotasot, minkä voidaan arvioida olevan riittävä aika.

Vertailuluvun saamiseksi laskettaisiin ensin vahvistusvuoden keskiarvo. Tämä laskettaisiin vahvistusvuotta edeltävän heinäkuun alusta vahvistusvuoden kesäkuun loppuun ulottuvan ajanjakson pisteluvuista. Näin laskettu keskiarvo jaettaisiin vuotta aiemman vastaavan 12 kuukauden pistelukujen aritmeettisella keskiarvolla. Keskiarvojen välinen suhdeluku olisi säännöksessä tarkoitettu vertailuluku. Vertailuluku pyöristettäisiin neljään desimaaliin. Näin saadulla vertailuluvulla kerrotaisiin vahvistusvuoden elokuun alussa voimassa olleet tuoteryhmittäiset verotasot ja saataisiin vahvistettavat indeksillä tarkistettavat verotasot. Verotasot vahvistettaisiin sentin sadasosan tarkkuuteen pyöristettyinä.

Indeksillä tarkistetun veron määrä saadaan kertomalla vahvistusvuoden elokuun 1 päivänä voimassa oleva veron määrä vertailuluvulla. Vertailuluvun laskennassa käytetään Tilastokeskuksen julkaiseman yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksin 12 kuukauden ajanjakson toteutuneiden kuukausittaisten pistelukujen aritmeettista keskiarvoa. Vahvistusvuoden keskiarvo lasketaan vahvistusvuotta edeltävän vuoden heinäkuun alusta vahvistusvuoden kesäkuun loppuun ulottuvalta ajanjaksolta. Vertailuluku saadaan jakamalla vahvistusvuoden keskiarvo edellisvuoden vastaavalta ajanjaksolta lasketulla keskiarvolla. Vertailuluku pyöristetään neljän desimaaliin. Vahvistettava veron määrä ilmoitetaan pyöristettynä sentin sadasosan tarkkuuteen.

Verotaso voisi nousta tai laskea toteutuneen inflaatiokehityksen mukaisesti. Jos hintataso olisi pysynyt ennallaan, myös verotasot pysyisivät ennallaan. Laissa ei säädettäisi poikkeussäännöstä tällaista tilannetta varten, vaan Verohallinto antaisi tällöinkin määräyksen ja vahvistaisi siinä seuraavana vuonna suoritettavat veron määrät entisen suuruusina.

Verohallinto vahvistaisi indeksitarkistettavat verotasot vuosittain. Jos alkoholiveroa päätettäisiin muuttaa poliittisella päätöksellä, veron korotus tai alennus toteutettaisiin lainsäädäntöprosessissa Verohallinnon vahvistamiin indeksitarkistettuihin verotasiin. Verotasojen vahvistaminen ehdotetussa määräajassa mahdollistaisi sen, että indeksitarkistettavat verotasot voitaisiin ottaa huomioon jo ennen hallituksen esityksen antamista eduskunnalle.

Näin saatu veromuutos vietäisiin alkoholiverolain liitteen verotaulukkoon. Samalla pykälän 2 momenttia ja verotaulukkoa muutettaisiin sen osalta, mistä vuodesta lähtien vero suoritettaisiin verotaulukon sijaan jälleen Verohallinnon vahvistaman indeksillä tarkistetun veron määrän mukaisena.

Liite. Alkoholiverolain liitteen verotaulukossa säädetään tuotteista, joihin lakia sovelletaan sekä niiden verotasoista tuoteryhmittäin. Verotasot päivitetäisiin verotaulukkoon ehdotusten mukaisesti. Verotaulukkoon sisältyvät väkevien alkoholijuomien korotettavat verotasot vuosille 2026 ja 2027 kumottaisiin ja korvattaisiin ja korvattaisiin indeksillä tarkistetulla verolla vuodelle 2026

vastaavasti kuin muiden alkoholijuomien. Verohallinto vahvistaisi myös näiden juomien tarkistetun verotason kalenterivuodelle 2027 vuonna 2026 vastaavalla tavalla kuin muille alkoholijuomille.

Verotaulukkoon lisättäisiin maininta siitä, että alkoholivero suoritetaan sen mukaisesti vuonna 2026 ja että vuodesta 2027 lähtien veroa suoritetaan Verohallinnon laissa yksityiskohtaisesti säädetyn mukaisesti vahvistama veron määrä. Maininta olisi tarpeen, jotta verovelvollisille ei olisi epäselvää, missä eri vuosina voimassa olevista verotasoista säädetään.

8 Lakia alemman asteinen sääntely

Alkoholiverolain 4 §:ään ehdotetaan lisättäväksi Verohallinnolle valta antaa sovellettavia verotasoja koskeva oikeussäännös. Verohallinto antaisi vuosittain määräyksen, jolla se vahvistaisi seuraavan kalenterivuoden alkoholiverotasot toteutuneen indeksikehityksen mukaisesti. Laissa säädettäisiin täsmällisesti indeksitarkistuksen tekemisestä: mitä ja missä julkaistua indeksiä käytettäisiin, miltä ajanjaksolta indeksin pistelukujen kehitystä tarkasteltaisiin, kuinka indeksin muutos laskettaisiin, millä tarkkuudella verotasot ilmaistaisiin ja milloin ne olisi viimeistään vahvistettava.

Lainsäädäntövaltaa ehdotetaan delegoitavaksi, koska säännöllisesti kerran vuodessa ja laissa säädetyllä tavalla tapahtuvaa indeksitarkistusta ei olisi tarkoituksenmukaista toteuttaa lainsäädäntöprosessissa. Lakiin perustuva automaattinen indeksitarkistus ei vaadi vuosittaista poliittista päätöksentekoa, lausuntomenettelyä eikä eduskuntakäsittelyä. Kyse on mekaanisesta laskennasta, joka perustuisi laissa säädettyihin veron perusteisiin ja veron määrän vahvistamista koskeviin tarkkoihin ja yksiselitteisiin lain säännöksiin. Verohallinnolla ei olisi verotasojen vahvistamisessa mitään osin itsenäistä harkintavaltaa, vaan kyse olisi kaikilta osin lain säännöksiin perustuvasta laskennasta.

Verohallinnolle ehdotetun määräyksenantovallan sijaan verotasot voitaisiin vahvistaa valtioneuvoston tai valtiovarainministeriön asetuksella. Esityksessä on kuitenkin päädytty ehdottamaan määräyksenantovallan antamista asiassa Verohallinnolle, koska Verohallinto on verotuksen asiantuntijaviranomainen, jonka tehtävänä on verotuksen toimittaminen, verovalvonta sekä verojen ja maksujen kanto ja jolta verovelvolliset saavat tietoa ja neuvontaa verotusta koskeissa asioissaan. Verovelvolliset hakevat nykyisinkin verotusta varten tarvitsemiaan tietoja tyypillisesti Verohallinnon verkkosivuilta, jonne on keskitetty kattavasti muun muassa Verohallinnon antamat määräykset, syventävät vero-ohjeet ja muut asiakasohjeet.

9 Voimaantulo

Ehdotetaan, että laki tulee voimaan 1.1.2026.

10 Suhde muihin esityksiin

10.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä

Eduskunnalle on annettu samanaikaisesti hallituksen esitys laeiksi virvoitusjuomaverosta annetun lain ja alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain liitteen muuttamisesta sekä virvoitusjuomaverosta annetun lain muuttamisesta annetun lain kumoamisesta. Mainittuun esitykseen sisältyvässä 3. lakiehdotuksessa ehdotetaan myös muutettavaksi alkoholiverolain liitettä, joten eduskunnassa on samanaikaisesti käsiteltävänä kaksi lain liitettä koskevaa esitystä. Esitysten eduskuntakäsittelyssä tulisi huomioida ehdotettujen muutosten yhteensovittamistarpeet.

10.2 Suhde talousarvioesitykseen

Esitys liittyy esitykseen valtion vuoden 2026 talousarvioksi ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Esitys lisäisi valtion alkoholiverokertymää vuodesta 2026, joten sillä olisi vaikutusta tuloarvion momenttiin 11.08.04.

11 Suhde perustuslakiin ja säättämisjärjestys

Esityksessä ehdotettua Verohallinnon määräyksenantovaltaa koskevaa säännöstä on tarkasteltava perustuslain 80 §:n 2 momentin ja 81 §:n 1 momentin kannalta.

Perustuslain 80 §:n 1 momentissa säädetään tasavallan presidentin, valtioneuvoston ja ministeriön asetuksenantovallasta. Momentti sisältää myös lain alaa täsmentävän ja asetuksenantovaltaa rajoittavan säännöksen, jonka mukaan lailla on säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan. Pykälän 2 momentin mukaan myös muu viranomainen voidaan lailla valtuuttaa antamaan oikeussääntöjä määräytyistä asioista, jos siihen on sääntelyn kohteeseen liittyviä erityisiä syitä eikä sääntelyn asiallinen merkitys edellytä, että asiasta säädetään lailla tai asetuksella. Valtuutuksen tulee olla soveltamisalaltaan täsmällisesti rajattu.

Perustuslakia koskevan hallituksen esityksen (HE 1/1998 vp) mukaan 80 §:n 2 momentissa tarkoitettu erityinen syy olisi käsillä lähinnä silloin, kun kysymyksessä on tekninen ja vähäisiä yksityiskohtia koskeva sääntely, johon ei liity merkittävää harkintavallan käyttöä. Sääntelyn kohteeseen liittyvät erityiset syyt saattavat joskus myös edellyttää usein ja nopeasti muuteltavien säännösten antamista. Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä erityisiksi syiksi on katsottu esimerkiksi säänneltävään toimintaan liittyvät ammatilliset erityispiirteet (PeVL 16/2003 vp, s. 3/II).

Perustuslakivaliokunta on muistuttanut siitä, että perustuslain 80 §:n 1 ja 2 momentin säännökset rajoittavat suoraan valtuussäännösten tulkintaa samoin kuin valtuuksien nojalla annettavien säännösten sisältöä. Viranomaisen määräyksellä ei siten voida antaa yleisiä oikeussääntöjä esimerkiksi sellaisista seikoista, joista on perustuslain mukaan säädettävä lailla tai asetuksella (esim. PeVL 17/2004 vp, s. 4/I ja PeVL 25/2005 vp, s. 4/II).

Perustuslain 81 §:n 1 momentin mukaan valtion verosta säädetään lailla, joka sisältää säännökset verovelvollisuuden ja veron suuruuden perusteista sekä verovelvollisen oikeusturvasta.

Esityksessä ehdotetaan annettavaksi Verohallinnolle määräyksenantovaltuus, jonka nojalla se tekisi alkoholiverotasiin vuosittain indeksitarkastuksen ja vahvistaisi sen perusteella seuraavana kalenterivuonna sovellettavat verotasot. Indeksitarkistuksen tekemisestä ja verotasojen vahvistamisesta säädettäisiin alkoholiverolaissa tarkasti ja yksityiskohtaisesti. Verotasot tarkistettaisiin ja vahvistettaisiin toteutuneen inflaatiokehityksen perusteella. Laissa säädettäisiin siitä, mitä indeksiä inflaation mittarina käytettäisiin sekä miten indeksimuutos laskettaisiin. Kyse olisi teknisestä laskenta- ja vahvistusmenettelystä, jossa Verohallinnolla ei olisi miltään osin harkintavaltaa. Veron perusteista säädettäisiin edelleen kaikilta osin lain tasolla perustuslaissa edellytetyllä tavalla.

Säännöllisesti kerran vuodessa ja laissa täsmällisesti säädetyllä tavalla tapahtuvan mekaanisen indeksitarkistuksen perusteella muuttuvista verotasoista ei olisi tarkoituksenmukaista säätää lain tai asetuksen tasolla. Verotasojen indeksitarkistusten tekeminen olisi perusteltua säätää

Verohallinnon tehtäväksi, sillä Verohallinto on verotuksen asiantuntijaviranomainen, jolta verovelvolliset saavat veroasioiden hoitamista varten tarvitsemansa tiedot ja ohjauksen.

Verohallinnosta annetun lain 8 §:n mukaan Verohallinnon pääjohtaja päättää Verohallinnon toimivaltaan kuuluvien määräysten antamisesta. Lainkohdassa tarkoitettuja pääjohtajan määräyksiä ovat ne oikeussäännöt, joiden antamisvaltuudet on verolainsäädännössä säädetty Verohallinnolle. Verohallinto antaa lukuisia oikeussääntöjä, joilla on suora vaikutus suoritettavan veron määrään. Tällaisia ovat esimerkiksi tuloverolain (1535/1992) nojalla vuosittain annettavat luontoisetujen ja matkakustannusten korvausten laskentaperusteita koskevat määräykset ja kaivosmineraaliverolain (314/2023) nojalla vuosittain veron laskentaa varten annettava määräys kaivosmineraalien verotusarvosta.

Lakiehdotukseen liittyvän norminantovaltuuden ei arvioida olevan ristiriidassa perustuslain 80 tai 81 §:n kanssa.

Edellä mainituilla perusteilla lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain 4 §:n ja liitteen muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain (1471/1994) liite, sellaisena kuin se on laissa 707/2024, ja
lisätään 4 §:ään uusi 2 ja 3 momentti seuraavasti:

4 §

Kalenterivuodesta 2027 lukien alkoholi- ja alkoholijuomaveroa on kuitenkin 1 momentissa säädetystä poiketen suoritettava verotaulukossa säädetyn veron määrän sijasta indeksillä tarkistetun veron määrä kalenterivuositain. Verohallinto vahvistaa indeksillä tarkistetun veron määrän seuraavaa kalenterivuotta varten vuosittain viimeistään 15 päivänä elokuuta antamallaan määräyksellä noudattaen, mitä 3 momentissa säädetään.

Indeksillä tarkistetun veron määrä saadaan kertomalla 1 päivänä elokuuta vahvistusvuonna voimassa oleva veron määrä vertailuluvulla. Vertailuluvun laskennassa käytetään Tilastokeskuksen julkaiseman yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksin 12 kuukauden ajanjakson toteutuneiden kuukausittaisten pistelukujen aritmeettista keskiarvoa. Vahvistusvuoden keskiarvo lasketaan vahvistusvuotta edeltävän vuoden heinäkuun alusta vahvistusvuoden kesäkuun loppuun ulottuvalta ajanjaksolta. Vertailuluku saadaan jakamalla vahvistusvuoden keskiarvo edellisvuoden vastaavalta ajanjaksolta lasketulla keskiarvolla. Vertailuluku pyöristetään neljään desimaaliin. Vahvistettava veron määrä ilmoitetaan pyöristettynä sentin sadasosan tarkkuuteen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

VEROTAULUKKO

Verotaulukosta ilmenevää veron määrää sovelletaan kalenterivuonna 2026. Sitä seuraavina kalenterivuosina sovelletaan Verohallinnon 4 §:n mukaisesti vahvistamaa veron määrää.

Etyylialkoholipitoisuus tilavuusprosentteina	Tuoteryhmä	Veron määrä
<i>Olut</i>		
— yli 0,5 mutta enintään 3,5	11.	28,75 senttiä senttilitralta etyylialkoholia
— yli 3,5	12.	36,71 senttiä senttilitralta etyylialkoholia
<i>Viinit ja muut käymisteitse valmistetut alkoholijuomat</i>		
— yli 1,2 mutta enintään 2,8	21.	36,00 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
— yli 2,8 mutta enintään 5,5	22.	219,02 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
— yli 5,5 mutta enintään 8	23.	340,70 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
— yli 8 mutta enintään 15	24.	504,97 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
<i>Viinit</i>		
— yli 15 mutta enintään 18	25.	504,97 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
<i>Välituotteet</i>		
— yli 1,2 mutta enintään 15	31.	575,95 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
— yli 15 mutta enintään 22	32.	886,24 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
<i>Etyylialkoholi</i>		
Tullitariffin nimikkeeseen 2208 kuuluvat tuotteet:		
— yli 1,2 mutta enintään 2,8	41.	31,33 senttiä senttilitralta etyylialkoholia
— yli 2,8 mutta enintään 10	42.	55,57 senttiä senttilitralta etyylialkoholia
— yli 10	43.	56,28 senttiä senttilitralta etyylialkoholia
Muut	46.	56,28 senttiä senttilitralta etyylialkoholia

Helsingissä 22.9.2025

Pääministeri

Petteri Orpo

Valtiovarainministeri Riikka Purra

Laki

alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain 4 §:n ja liitteen muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain (1471/1994) liite, sellaisena kuin se on laissa 707/2024, ja
lisätään 4 §:ään uusi 2 ja 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

4 §

Ehdotus

4 §

Kalenterivuodesta 2027 lukien alkoholi- ja alkoholijuomaveroa on kuitenkin 1 momentissa säädetyistä poiketen suoritettava verotaulukossa säädetyin veron määrän sijasta indeksillä tarkistetun veron määrä kalenterivuositain. Verohallinto vahvistaa indeksillä tarkistetun veron määrän seuraavaa kalenterivuotta varten vuosittain viimeistään 15 päivänä elokuuta antamallaan määräyksellä noudattaen, mitä 3 momentissa säädetään.

Indeksillä tarkistetun veron määrä saadaan kertomalla 1 päivänä elokuuta vahvistusvuonna voimassa oleva veron määrä vertailuluvulla. Vertailuluvun laskennassa käytetään Tilastokeskuksen julkaiseman yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksin 12 kuukauden ajanjakson toteutuneiden kuukausittaisten pistelukujen aritmeettista keskiarvoa. Vahvistusvuoden keskiarvo lasketaan vahvistusvuotta edeltävän vuoden heinäkuun alusta vahvistusvuoden kesäkuun loppuun ulottuvalta ajanjaksolta. Vertailuluku saadaan jakamalla vahvistusvuoden keskiarvo edellisvuoden vastaavalta ajanjaksolta lasketulla keskiarvolla. Vertailuluku pyöristetään neljään desimaaliin. Vahvistettava veron määrä ilmoitetaan pyöristettynä sentin sadasosan tarkkuuteen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

Voimassa oleva laki

VEROTAULUKKO

Etyylialkoholipitoisuus tilavuus- prosentteina	Tuote- ryhmä	Veron määrä
<i>Olut</i>		
— yli 0,5 mutta enintään 3,5	11.	28,35 senttiä senttilitralta etyylialkoholia
— yli 3,5	12.	36,20 senttiä senttilitralta etyylialkoholia
<i>Viinit ja muut käymisteitse valmistetut alkoholijuomat</i>		
— yli 1,2 mutta enintään 2,8	21.	36 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
— yli 2,8 mutta enintään 5,5	22.	198 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
— yli 5,5 mutta enintään 8	23.	308 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
— yli 8 mutta enintään 15	24.	456 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
<i>Viinit</i>		
— yli 15 mutta enintään 18	25.	456 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
<i>Välituotteet</i>		
— yli 1,2 mutta enintään 15	31.	568 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
— yli 15 mutta enintään 22	32.	902 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa - kuitenkin 886 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa ajalla 1.1.–31.12.2026 - kuitenkin 874 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa ajalla 1.1.–31.12.2025
<i>Etyylialkoholi</i> tullitariffin nimikkeeseen 2208 kuuluvat tuotteet:		
— yli 1,2 mutta enintään 2,8	41.	30,90 senttiä senttilitralta etyylialkoholia
— yli 2,8 mutta enintään 10	42.	54,80 senttiä senttilitralta etyylialkoholia
— yli 10	43.	57,30 senttiä senttilitralta etyylialkoholia - kuitenkin 56,30 senttiä senttilitralta etyylialkoholia ajalla 1.1.–31.12.2026 - kuitenkin 55,50 senttiä senttilitralta etyylialkoholia ajalla 1.1.–31.12.2025
Muut	46.	57,30 senttiä senttilitralta etyylialkoholia - kuitenkin 56,30 senttiä senttilitralta etyylialkoholia ajalla 1.1.–31.12.2026 - kuitenkin 55,50 senttiä senttilitralta etyylialkoholia ajalla 1.1.–31.12.2025

Ehdotus

VEROTAULUKKO

Verotaulukosta ilmenevää veron määrää sovelletaan kalenterivuonna 2026. Sitä seuraavina kalenterivuosina sovelletaan Verohallinnon 4 §:n mukaisesti vahvistamaa veron määrää.

Etyylialkoholipitoisuus tilavuus- prosentteina	Tuote- ryhmä	Veron määrä
<i>Olut</i>		
— yli 0,5 mutta enintään 3,5	11.	28,75 senttiä senttilitralta etyylialkoholia
— yli 3,5	12.	36,71 senttiä senttilitralta etyylialkoholia
<i>Viinit ja muut käymisteitse valmistetut alkoholijuomat</i>		
— yli 1,2 mutta enintään 2,8	21.	36,00 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
— yli 2,8 mutta enintään 5,5	22.	219,02 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
— yli 5,5 mutta enintään 8	23.	340,70 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
— yli 8 mutta enintään 15	24.	504,97 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
<i>Viinit</i>		
— yli 15 mutta enintään 18	25.	504,97 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
<i>Välituotteet</i>		
— yli 1,2 mutta enintään 15	31.	575,95 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
— yli 15 mutta enintään 22	32.	886,24 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa
<i>Etyylialkoholi</i>		
<i>Tullitariffin nimikkeeseen 2208 kuuluvat tuotteet:</i>		
— yli 1,2 mutta enintään 2,8	41.	31,33 senttiä senttilitralta etyylialkoholia
— yli 2,8 mutta enintään 10	42.	55,57 senttiä senttilitralta etyylialkoholia
— yli 10	43.	56,28 senttiä senttilitralta etyylialkoholia
Muut	46.	56,28 senttiä senttilitralta etyylialkoholia